

N:o 8.

Ank. till Riksd. kansli den 7 mars 1902, kl. 4 e. m.

*Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 4,
i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl.
Maj:t rörande omarbetning af förordningen angående
försäljning af vin och maltdrycker m. m.*

Motionen.

Till Andra Kammarens andra tillfälliga utskott har remitterats en motion, n:o 18, af herrar *Ollas A. Ericsson*, *D. Persson* i Tällberg och *G. Lindgren* i Islingby, i hvilken motion hemställes, »att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, det täcktes Kongl. Maj:t låta omarbete kongl. förordningen angående försäljning af vin och maltdrycker m. m. den 24 oktober 1885 i den riktning,

a) att en gräns uppdrages mellan starkare och svagare maltdrycker,

b) att ur nämnda förordning aflägsnas alla stadganden såväl angående handel med de verkligen icke spirituösa dryckerna, kokadt kaffe, té, choklad och dylikt, som ock med svagdricka under 2½ procent alkoholhalt, och

c) att förordningen, i hvad den afser vin och de starkare maltdryckerna, i tillämpliga delar bringas närmare förordningen om försäljning af brännvin.»

Till stöd för denna hemställan anföres följande:

*Dess
motivering.*

Under den senaste tiden hafva de starkare maltdryckerna inom vårt land vunnit en utbredning och ett användande, som icke bådar godt. Fosterlands- och nykterhetsvännen åser med stort bekymmer, hurusom dessa drycker alltmer börjat att användas som rusdrycker, hvilka icke allenast tillhandahållas å därtill särskildt afsedda ställen, utan kringföras å vägar och stigar och till och med påtrugas öfverallt i husen. I denna frihet att afyttra de starkare maltdryckerna ligger således en stor frestelse, särskildt för det uppväxande släktet. Följderna visa sig redan i en råhet och vildhet, som injaga skräck och fasa. Förhållandena på vissa ställen gestalta sig sämre än under husbehofsbränningens dagar. Och likasom då en inskränkning i brännvinshandteringen ansågs af behovet påkallad och vidtogs, bör nu också ett liknande steg med snaraste tagas beträffande de starkare maltdryckerna.

Såväl inom som utom den lagstiftande församlingen hafva också förslag framställts, som afsett att mota den starkt framvältrande ölfloden, men ännu hafva vederbörande icke enats om någon åtgärd, som i afsevärd mån kunnat hindra dess fördärfbringande framfart.

Motståndarne mot en effektiv inskränkning hafva såsom hufvudskäl framhållit, att man ej borde för våra arbetare försvåra åtkomsten af denna dryck, då på många ställen ingen annan stode att erhålla. Denna förmenta olägenhet afhjälptes dock genom att medgifva frihet till försäljning af någon maltdryck med lägre alkoholhalt, t. ex. den ganska allmänt begagnade och af det stora flertalet såsom nyttig ansedda drycken svagdricka.

Hvad som sålunda borde göras vore,

att en gräns uppdroges mellan starkare och svagare maltdrycker,

att ur förordningen aflägsnades alla stadganden såväl angående handel med de verkliga icke spirituösa dryckerna, kokadt kaffe, té, choklad och dylikt, som ock med svagdricka under 2 1/2 procent alkoholhalt, och

att förordningen, i hvad den rör vin och starkare maltdrycker, bringades närmare förordningen om försäljning af brännvin, med särskildt afseende fäst å kommunalmyndigheternas befogenhet, å ansvarsbestämmelserna för öfverträdelser, å tillverkares försäljningsrättigheter och beträffande utskänkning vid gästgifverier,

samt att försäljning i ringa omfattning utomhus, vare sig genom kringförande eller från bord, förbjödes och det i § 22 mom. 2 medgifna undantaget för Stockholms stad och statens järnvägsstationer upphäfdes, äfvensom att vin och ölhandeln skildes från annan handel.

Fyra år hafva snart förflutit, sedan Andra Kammaren på förslag af sitt tillfälliga utskott n:o 2 med 129 röster mot 72 för sin del beslöt, att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhölle, det täcktes Kongl. Maj:t låta omarbета förordningen den 24 oktober 1885 i nyss angifna syfte, men genom Första Kammarens motstånd föll skrifvelseförslaget.

Sedan dess har visserligen en kongl. kommitté haft frågan om hand, men densammas arbete lyckades ej föra ärendet framåt.

Nykterhetsvännernas hopp i det afseendet blef helt och hållet gäckadt, och ölmissbruket frodas värre än någonsin.

Det är således på tiden, att såväl regering som Riksdag allvarligt beakta hvad som härutinnan kan och bör göras.

Sistförlutna Riksdag vidtog afsevärda åtgärder i syfte att trygga riket för yttre faror, må den visa samma omsorg äfven i att söka skydda vårt folk från inre sådana.

*

Föregående
förslag i
Riksdagen.

Såsom motionärerna erinra, har frågan om en allmän revision af kongl. förordningen angående försäljning af vin och maltdrycker m. m. den 24 oktober 1885 år 1898 varit föremål för Riksdagens pröfning. Andra Kammarens andra tillfälliga utskott hemställde då,

att Andra Kammaren ville för sin del besluta, att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, det täcktes Kongl. Maj:t låta omarbete nådiga förordningen af den 24 oktober 1885 i den riktning,

a) att ur densamma aflägsnas alla stadganden såväl angående handel med de verkligen icke spirituösa dryckerna, kokadt kaffe, té, choklad och dylikt, som ock med svagdricka, som, ehuru spirituöst, likväl har så ringa alkoholhalt, att det icke kan hänföras till rusgifvande drycker,

b) att förordningen, i hvad den afser vin och de starkare maltdryckerna, i tillämpliga delar bringas närmare förordningen om försäljning af brännvin.

Ärendet föredrogs i Andra Kammaren den 16 april 1898. De flesta under debatten uppträdande talarne ansågo, att en revision af förordningen i fråga vore af omständigheterna påkallad, och vid voteringen afgåfvos för utskottets hemställan 129 röster mot 72, hvilka senare emellertid icke voro för afslag, utan för en formell ändring, afseende, att den af Kongl. Maj:t reviderade förordningen icke skulle utan vidare utfärdas, utan först såsom *förslag* framläggas för Riksdagen.

Första Kammarens tillfälliga utskott n:o 2, till hvilket Första Kammaren remitterade Andra Kammarens beslut, förklarade sig icke kunna tillstyrka detta.

Såsom skäl till dess afstyrkande anfördes hufvudsakligen, att det enligt utskottets mening icke vore möjligt att på ett praktiskt och ändamålsenligt sätt åstadkomma fullt betryggande *kontroll* därå, att maltdrycker, som i handeln ginge som »svagare», icke innehölle större alkoholhalt än den för dem lagligen bestämda och att under sådana omständigheter det icke vore tillrådligt att i lag stadga en alkoholgräns, hvars behöriga iakttagande alldeles icke eller åtminstone endast på ett högst ofullstän-

digt och otillförlitligt sätt skulle kunna öfvervakas. Och då härmed själfva förutsättningen för Andra Kammarens beslut måste anses hafva förfallit, kunde utskottet icke tillstyrka Andra Kammarens beslut, vare sig under litt. a eller litt. b. För afslagsyrkandet å den del af beslutet, som innefattades i litt. b, angåfvos äfven andra skäl. Utskottet förklarade slutligen: »Ehuru utskottet sålunda icke kan tillstyrka Första Kammaren att på de grunder, Andra Kammaren anfört, påyrka en revision af berörda kongl. förordning, vill utskottet dock icke förneka behofvet af en revision. Genom de partiella förändringar, som denna förordning hvart eller hvartannat år undergått, har densamma blifvit allt mera svår att tillämpa, och redan af denna anledning synes det utskottet, att en revision af densamma är erforderlig.»

Vid betänkandets föredragning i Första Kammaren den 5 maj biföll kammaren utan votering utskottets hemställan.

Mot slutet af samma år, eller den 7 oktober 1898, tillsatte Kongl. Maj:t på eget initiativ en kommitté med uppdrag att, efter utredning rörande de ändringar, som i syfte att ytterligare främja nykterheten kunde behöfva vidtagas i förordningen angående försäljning af vin och malt-drycker, kokadt kaffe och andra tillagade, icke spirituösa drycker den 24 oktober 1885, afgifva förslag i ärendet.

*Maltdrycks-
kommitténs
förslag.*

Denna kommitté inlämnade den 23 maj 1900 till Kongl. Maj:t sitt betänkande jämte förslag till ny förordning.

Maltdryckskommitténs flertal fann icke lämpligt att i förslaget upptaga de från många håll framställda önskemålen om en lagbestämd alkoholgräns mellan starkare och svagare maltdrycker och om förordningens uppställande så, att ur densamma uteslötes bestämmelserna rörande kokadt kaffe, té, choklad och dylikt, hvilka förhållanden jämte vissa andra detaljer i förslaget föranledde en minoritet af kommittén att reservera sig mot förslaget, sådant det af kommitténs flertal fastställdes.

Kommittén, som ingående behandlade frågan om möjligheten att i lagstiftningen fastslå en alkoholgräns mellan starkare och svagare maltdrycker, anförde såsom stöd för att en sådan gräns icke blifvit i förslaget till ny förordning bestämd samma skäl, vidlyftigare utvecklade, som Första Kammarens tillfälliga utskott tidigare andragit.

Öfver maltdryckskommitténs förslag har Kongl. Maj:t den 6 juni 1900 begärt utlåtande af Konungens befallningshafvande och kongl. järnvägsstyrelsen, hvilka ock samtliga under föregående år till Kongl. Maj:t inkommit med sina yttranden.

Vid genomläsning af dessa yttranden finner man, att flertalet länsstyrelser med kraft betona nödvändigheten af att i en blifvande malt-dryckslagstiftning skillnad måtte göras mellan starkare och svagare malt-drycker. Denna ståndpunkt intages af öfverståhållareämbetet, af Konungens befallningshafvande i Stockholms län, Uppsala län, Jönköpings län, Kalmar län, Blekinge län, Kristianstads län, Göteborgs län, Värmlands län, Västmanlands län, Kopparbergs län, Gäfleborgs län, Västernorrlands län, Jämtlands län, Västerbottens län och Norrbottens län.

Det är endast Konungens befallningshafvande i Malmöhus län, Skaraborgs län, Älfsborgs län och Gotlands län, således blott fyra, som utan vidare ansluta sig till kommitténs betänkande.

Öfriga Konungens befallningshafvande gifva tydligt till känna, att de fortfarande anse en förordning, som stadgar en alkoholgräns, önskvärd och att de med beklagande funnit, att kommittén icke lyckats framkomma med ett författningsförslag i sådan riktning.

*Utskottets
yttrande och
hemställan.*

Motionärernas hemställan innebär, såsom af denna redogörelse framgår, att Riksdagen nu skulle fatta ett beslut i hufvudsak öfverensstämmande med det, som Andra Kammaren för sin del år 1898 antog, men i hvilket Första Kammaren icke instämde.

Utskottet anser, att en revision af gällande maltdrycksförordning är synnerligen af behovet påkallad och snarast möjligt bör äga rum samt att vid en sådan revision den uppfattning, hvilken Riksdagen 1892 och Andra Kammaren ytterligare 1896, 1897 och 1898 uttalat, borde få göra sig gällande, med andra ord: att en ny, omarbetad maltdrycksförordning nödvändigt måste genom en bestämd alkoholgräns skilja mellan starkare och svagare malt-drycker. Förrän så skett, kan malt-dryckslagstiftningen icke blifva tillfredsställande. Ett sammankopplande af alkoholstarka, berusande ölsorter med svagdricka, som icke kan verka berusande, medför antingen svagdricksförsäljningens inskränkande på samma gång som ölförsäljningens, eller ock, om man icke vill inskränka svagdricksförsäljningen, ölförsäljningens ohäjdade framfart utan möjlighet till restriktiva bestämmelser däremot. Visserligen har malt-dryckskommittén ansett det icke vara möjligt att uppdraga en lagstadgad alkoholgräns, därest icke kontrollen anordnades vid själfva tillverkningen, men utskottet har, lika

litet som flera Konungens befallningshafvande, kunnat öfvertygas af kommitténs skäl.

Motionens yrkande i öfrigt, eller att stadgandena angående handel med kokadt kaffe, té och choklad m. m. måtte ur en blifvande vin- och maltdrycksförsäljningsförordning uteslutas liksom ock att en sådan ny lagstiftning angående de alkoholstarkare maltdryckerna i tillämpliga delar bör bringas närmare förordningen om försäljning af brännvin, utgöra likaledes ofta uttalade önskemål, hvilkas realiserande nära sammanhänger med den förut berörda frågan. När en gräns mellan starkare och svagare maltdrycker blifvit af lagstiftningen erkänd, måste, såsom ock Konungens befallningshafvande i Västernorrlands län säger, steget tagas fullt ut och de icke rusande dryckerna undandragas en lagstiftning, som bör omfatta endast de starkare.

Då emellertid resultatet af maltdryckskommitténs arbete för närvarande ligger under Kongl. Maj:ts pröfning;

då kommitténs förslag till ny maltdrycksförordning mötts af ett bestämdt ogillande hufvudsakligast därför, att i detsamma icke tagits hänsyn till just de önskemål, som motionärerna återgifvit;

då dessa önskemål äfven af flertalet länsstyrelser i deras yttranden öfver förslaget framburits för Kongl. Maj:t;

då Andra Kammaren för sin del 1896, 1897 och 1898 med stor majoritet gifvit sin uppfattning i frågan till känna; och

då slutligen på grund af anförda omständigheter man torde ha allt skäl att hoppas, att Kongl. Maj:t kommer att snart allvarligt taga frågan i hela dess vidd i öfvervägande samt därvid taga hänsyn till nämnda uppfattning,

synes det utskottet icke välbetänkt att nu hemställa om ett nytt uttalande af kammaren eller Riksdagen, till följd hvaraf utskottet hemställer,

att ifrågavarande motion ej för närvarande må till någon Kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 7 mars 1902.

På utskottets vägnar:

FRIDTJUV BERG.